

Gemeente van onze Heer Jezus Messias

1. Dat moet ons als gemeente met veel ouderen toch deugd doen, dat Lucas zijn evangelie *begint* met twee ouderen, Zacharias en Elisabet. Zo zijn wij geneigd hen te noemen: ouderen. De Nieuwe Bijbelvertaling zegt van hen: ‘beiden waren al *op leeftijd*’, waar de NBG-vertaling zegt dat ze ‘op *hoge leeftijd*’ waren. In het Grieks wordt een veel mooiere formulering gebruikt: ‘Beiden waren in hun dagen vooruitgegaan.’ Waar in onze cultuur ouderdom over het algemeen het beeld heeft van achteruitgang, daar heet het hier ‘vooruitgang (in hun dagen)’!

Deze twee ouderen zijn dan ook *niet* op een zijspoor geraakt of gezet, zo wordt duidelijk als Lucas vertelt dat Zacharias priesterdienst heeft in de tempel. Hij moet daar het reukoffer brengen dat bij het gebed hoort.

2. Gemeente, wat ik zo mooi vind aan dat verhaal, is dat hoe oud die twee mensen ook zijn, dat dat voor God geen enkele belemmering is om bij hen iets bijzonders te laten gebeuren, om in hun leven nog nieuw leven te brengen, om hun gebed te verhoren. Het probleem zit veeleer bij Zacharias. Het is door zijn beeld van de ouderdom dat hij een probleem ziet. Het is de ouderdom zelf die hij als probleem ziet, zo blijkt uit zijn reactie op het grote nieuws dat de engel (= Gods bode) hem brengt: ‘Op grond waarvan zal ik dit weten, want ik ben oud en mijn vrouw is in haar dagen vooruitgegaan.’ Ik ga nou even voorbij aan de verschillende manier, waarop Zacharias hier over de ouderdom spreekt – waar hij zichzelf ‘oud’ (in het Grieks: *presbyteros*) noemt en van Elisabeth zegt dat zij in haar dagen vooruit is gegaan – mij gaat het nu om het feit dat hij de ouderdom als het probleem ziet voor wat God met hen beiden voor heeft.

Lieve gemeente, nu zou ik allerminst de indruk willen wekken dat het vreemd is dat Zacharias zo reageert. Maar we moeten wel bedenken dat wij hier – met Zacharias – een vraag voorgelegd krijgen, de vraag of we in ons leven, of we in onze ouderdom ook open staan voor zaken die naar ons eigen idee niet meer kunnen, of we open staan voor Gods toekomst met ons, ook al zijn we ‘op leeftijd’. Nog weer anders gezegd, staan we er ook open voor dat in onze ouderdom God nog iets bijzonders met ons kan voor hebben? Wat dat zou kunnen zijn, dat kunt u alleen invullen? Misschien heeft het wel te maken met uw gebeden?

3. Daar mag het dan mee beginnen, met deze twee mensen ‘op hoge leeftijd’, maar Lucas zet er – in het direct daarop volgende verhaal – een jongere naast, iemand die nog helemaal aan het begin van haar relatie staat. Zoals hij in zijn evangelie voortdurend zal doen: de één naast de ander zetten. Hier gebeurt dat in dubbele zin. Hij zet een jongere naast een ouder iemand. Maar hij doet dat ook nog in een andere zin, want het is ook een vrouw naast een man. Het is een patroon (van het parallellisme) dat we steeds weer in het Lucasevangelie tegenkomen: een man naast een vrouw of een vrouw naast een man.

En wat zou je dan verwachten, als je ze naast elkaar zet? Dan zou je toch verwachten dat de priester geen moeite heeft met wat hem door de engel wordt gezegd, en dan zou je denken dat zo’n jong ding als Maria wel zou laten merken dat dat wat haar betreft helemaal niet hoeft, dat zij liever haar eigen leven wil leiden.

4. Maar moet u dan zien wat er hier gebeurt? Want dat wat u en ik zouden *verwachten*, gebeurt nou net niet. Het is precies andersom, zoals dat eigenlijk steeds het geval is in het evangelie. De dingen gaan precies omgekeerd aan wat je zou verwachten, om de Adventsterm bij uitstek te gebruiken: *verwachten*. Wat we zien? Dan zien we een priester die het allemaal niet kon geloven, die zijn ouderdom als een probleem voor God ziet en dan zien we een jonge vrouw die geheel open staat, die aan God alle ruimte geeft om naar Zijn woord te kunnen handelen, die nog wel een vraag heeft hoe het kan, maar die niet onmiddellijk zegt dat het niet kan, omdat ze geen gemeenschap met een man heeft gehad.

Kijk, gemeente, zou je dat zeggen, dat het niet kan, dan zou zich hetzelfde probleem voordoen als bij Zacharias die ook dacht dat het niet kon. Dat is de manier waarop wij tegen de dingen aankijken. Ze kunnen alleen mogelijk zijn binnen onze visie op wat wel of niet kan. Het kan niet buiten onze menselijke maatstaven. Dan noemen wij de dingen 'onmogelijk'.

Het is de vraag of wij dat in de gaten hebben, dat wij de manier waarop het in onze wereld toegaat, steeds bepalend laten zijn voor onze manier van denken en optreden. In je ouderdom nog een kind krijgen, dat kan niet. Een kind krijgen als je geen omgang met een man hebt gehad, dat kan evenmin.

5. Onmogelijke verhalen zijn wij ze dan ook geneigd te noemen. Maar hebben we dan ook in de gaten wat we zeggen, wat we dan eigenlijk doen? Dan ga je alleen uit van wat wij zelf denken dat mogelijk is, maar hebben we dan in de gaten dat je op die manier God eigenlijk al hebt uitgeschakeld.

Want daar staat nou net het woordje 'God' voor, zou *ik* denken. Dat is dat woordje, waarmee je eigenlijk zegt dat er niets onmogelijk is, dat God wel dingen in ons leven kan bewerkstelligen, waartoe wij zelf niet in staat zijn. We mogen dan onze schema's van de wereld hebben, maar laten we ons toch alsjeblieft niet zo door onze denkhouding bepalen dat we alleen nog maar zeggen dat iets niet mogelijk is. Weet wel wat je dan zegt. Weet wel dat we zo wel geheel buiten God rekenen. Ja, realiseer je zelfs dat je dan eigenlijk de kerk al uit bent.

Als het verhaal van de annunciatie aan Zacharias en aan Maris ons iets duidelijk wil maken, is dat Gods Geest een nieuw begin kan maken. Daar heeft hij ons niet bij nodig. Ook goed om een keer te horen, dunkt mij, dat wij niet nodig zijn. We zouden anders denken dat alles van ons afhangt.

6. Advent brengt ons bij de vraag in hoeverre wij ruimte bieden aan God. Dat is: in hoeverre Hij situaties kan openbreken, waar wij hadden gedacht: dat kan niet, maar ook in hoeverre hij situaties kan scheppen, waarvan wij hadden gedacht: dat kan niet, want dan moet er eerst aan die en die voorwaarde voldaan worden.

Weet u wat ik zo bijzonder vind, als ik nog even terug mag naar Zacharias. Dat een mens daar dan moeite mee kan hebben, dat een mens hoe dichtbij God ook levend, daar moeite mee kan hebben, maar dat God nooit zegt: 'Je gelooft het niet, nou dan stop ik er ook mee.' Hij, God, gaat altijd door. Waarom? Omdat Hij het niet kan laten om mensen van een toekomst te verzekeren.

De vraag die vanmorgen naar ons toekomst, is of we met Zacharias tegen Gods komst in ons leven zeggen: dat kan niet of zeggen we met Maria, hoe zal dat zijn? En stellen we ons voor Hem open en geven we ruimte aan wat de Here God met ons voor heeft?

In de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

*1^e Adventszondag, 29 november 2015
Bosbeskapel, Den Haag Zuidwest
ds. Nico Riemersma*